

Azərbaycan mədəniyyəti yeni yüksəlişdə

Hər bir xalq o zaman özünü xoşbəxt hiss edir ki, onun zəngin mədəniyyəti, musiqisi, incəsənəti var. Hər bir xalq dünyada daha çox məhz onun mədəniyyəti, mənəvi sərəvətləri tanır. Bu mənada Azərbaycan vətəndaşları həqiqətən fəxr edə bilərlər ki, bizim zəngin mədəniyyətimiz var. Biz elə bir mədəniyyətə sahibik ki, onunla təkcə özümüz deyil, dünya xalqları belə fəxr duyurlar. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanda həmişə mədəniyyətə xüsusi diqqət verilib. Ötən əsrin son 20-30 ili ərzində Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı xüsusi dövlət himayəsindədir. Əgər son beş ildə Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı ilə bağlı verilən fərmanları, həyata keçirilən bir sıra tədbirləri, bu sahəyə ayrılan vəsaitin ildən-ilə artmasını nəzərə alsaq, görərik ki, respublikamızda mənəviyyət məsələləri hansı səviyyədədir. 2000-ci ildə Azərbaycan türkdilli dövlət başçılarının, dünya qorquşunaslarının iştirakı ilə "Kitabi-Dədə Qorqud" epusunun 1300 illiyini təntənəli surətdə qeyd etdi. İlk dəfə olaraq bu epus məhz olduğu kimi xalqa çatdırıldı. Azərbaycan vətəndaşları bir daha yəqinləşdirdilər ki, bu qəhrəmanlıq dastanından faydalanmaq nə qədər vacibdir. Təsdiq edildi ki, milli dövlətçiliyimizin ideya təməlinə "Kitabi-Dədə Qorqud"un yeri daha möhtəməmdir.

Milli mədəniyyətə, onun tarixi qaynaqlarına həmişə çox diqqətlə yanaşmışdır. Azərbaycan mədəniyyətinin son illərdəki tarixi inkişaf yolu bilavasitə ölkə başçısının adı, şəxsiyyəti ilə bağlıdır, mədəniyyət və incəsənət xadimlərimiz bu dövrdə axtarışlarını məhz dövlətin qayğısı sayəsində genişləndirməyə müvəffəq olmuşlar. Ötən beş il ərzində ölkə rəhbərliyinin, eləcə də xarici dövlətlərin başçılarının, yüksək rütbəli əcnəbi qonaqların iştirakı ilə yüzlərlə tədbir keçirilmişdir. Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti dünyanın bir çox ölkəsində geniş şəkildə nümayiş etdirilmişdir. Fransada VII Beynəlxalq musiqi festivalında Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət simfonik orkestrinin iştirakını xatırlayaq. Bu ölkənin kütləvi informasiya vasitələrində Azərbaycan rəhbərliyi-

münələri 30-dan artıq ölkədə nümayiş etdirilmişdir - ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Rusiya Federasiyası, Avstraliya, Çin, İraq, Yaponiya, Türkiyə, Pakistan, İsrail, Koreya...

fealiyyətinin mühüm bir hissəsinə çevrilmişdir. Hər bir yaradıcı şəxsin əməyinə yüksək qiymət verilməsi, onlar müxtəlif fəxri adlara layiq görülmüşlər. Sənətkarlarımız həm maddi, həm də mənəvi qay-

Bakının "qızıl tac"ı - filarmoniya

incəsənət xadimlərinin bir qrupu ən ali mükafatlara - "Şöhrət" və "İstiqlal" ordenlərinə layiq görülmüşlər.

Ü.Hacıbəyov adına Dövlət simfonik orkestrinin, Azərbaycan Dövlət xor kapellasının, rəqs an-

yi, Naxçıvanda görkəmli rəssam Bəhrux Kəngərinin ev-muzeyi və digər muzeylər açıldı. Bir sıra muzeylər isə yenidən bərpa olunaraq müxtəlif ekspozisiya ilə zənginləşdirildi.

Respublikamızın rayon mərə-

də, Quba rayon mərkəzi kitabxanalarında bu istiqamətdə müəyyən işlər görülmüşdür. Respublika Kitabxana Kollektoru ilə bağlı müqaviləyə əsasən, mərkəzləşdirilmiş kitabxana sistemlərinə kitab alınması işi qaydaya

"Bizim kino" videosilsiləsinə daxil edilmiş və satışa buraxılmışdır. Azərbaycanda Dövlət Film Fondu və onun Naxçıvan filialı fəaliyyət göstərir. Kino Ensiklopediyasının yaradılması üzrə işlər davam edir. Yaxın vaxtlarda isə Azərbaycan filmlərinin kataloqu işiq üzünə gəlməlidir.

Azərbaycanda aparılan mədəniyyət islahatlarının tərkib hissələrindən biri də tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi ilə bağlıdır. Bir faktı qeyd etmək lazımdır ki, dövlət mühafizəsinə götürülmüş 6308 abidədən 65-nə dünya, 2034-nə ölkə, digərlərinə isə yerli əhəmiyyətli kateqoriyalar verilmişdir. 2 avqust 2001-ci il tarixdə verilmiş qərara görə, "Azərbaycan Respublikası ərazisində dövlət mühafizəsinə götürülmüş daşınmaz tarix və mədəniyyət dəyərlərinə görə bölgü" təsdiq edilmişdir. Beynəlxalq təşkilatlarla aparılan işlər nəticəsində Şəki rayonunun Kiş kəndində yerləşən qədim məbəd 2002-ci ildə yüksək səviyyədə bərpa olunmuşdur. Eləcə də Mədəniyyət Nazirliyinin məqsədyönlü işi nəticəsində İcarişahar Dövlət Tarix-Memarlıq Kompleksi, Şirvanşahlar sarayı və Qız qalası ilə birlikdə ilk dəfə olaraq Dünya Mədəni İrs Siyahısına daxil edilmişdir. Bu ilin fevralında isə "Bakı şəhərində İcarişahar Tarix-Memarlıq Qoruğunun mühafizəsi və bərpası ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" sərəncam imzalandı. Bu sərəncam tariximiz, eləcə də maddi mədəniyyət abidələrimizin üzərindəki daş pərdələrin açılması üçün geniş imkanlar yaratdı.

Təkcə maddi-mənəvi abidələrimiz deyil, bir sıra mədəniyyət ocaqlarımızın da maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, təmir edilmiş, müasir üslubda, dünya standartlarına uyğun şəkildə istifadəyə verilmişdir. 1999-2000-ci illərdə dövlət kukla, mahnı, gənc tamaşaçılar, "Yuğ", eləcə də Naxçıvan kukla, filarmoniya, Gəncə, Şəki, Mingəçevir, Lənkəran dövlət teatrlarının binalarında müxtəlif həcmli təmir-bərpa işləri aparılmış, bu müəssisələrin maddi-texniki bazasının yüksəlməsi üçün təchizat məsələləri həyata keçirilmişdir. Bu işlərin arasında M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının yenidən qurulması və bərpası xüsusi yer tutur. Ölkə başçısının buncunla bağlı 2002-ci il tarixli sərəncamından irəli gələn tapşırıqlar vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirildi. Filarmoniya binasında aparılan bərpa, yenidənqurma işləri və onun müasir tələblər səviyyəsində avadanlıqlarla təminatı uğurla başa çatdırılmışdır.

Mədəniyyət siyasətini tənzimləyən bir sıra dünya əhəmiyyətli və ölkədəxili layihələr həyata keçirilir. Bunların arasında Avropa Şurasının "STEYC" və YUNESKO-nun "Mədəni çeşidlilik" layihələrini, Yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramını, Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına həsr olunmuş strateji proqramları və digər layihələri göstərmək olar. Avropa Şurasının Cənubi Qafqaz ölkələri üçün nəzərdə tutulmuş "STEYC" layihəsi yeni mədəniyyət siyasətinin dəstəklənməsi məqsədilə həyata keçirilir. Layihə çərçivəsində Azərbaycan Respublikasında Mədəniyyət Siyasəti üzrə Milli Məruzə işlənilib hazırlanmış və Avropa Şurasının Mədəniyyət üzrə İdarəetmə Komitəsinə təqdim olunmuşdur. Bu mərasimə iştirak etmiş Avropa Şurasının rəhbərliyi Azərbaycanın milli mədəniyyətini çox yüksək qiymətləndirmiş və nümunəvi hesab etmişdir. Həmin günlərdə Avropa Şurasının iqtisadiyyatda təşkilatlaşdırılması "Qobustan" sergisində maraqla qarşılanmışdır.

Azərbaycan Respublikası MDB dövlətləri arasında Rusiya Federasiyasından sonra ikinci veb-saytda yerləşdirilən ikinci dövlətdir. Aldığımız məlumata görə, bu icmalla hər gün internet qlobal şəbəkəsinin 600 nəfərə yaxın istifadəçisi maraqlanır. Deməli, Azərbaycan dünyanın hər bir ölkəsində yalnız nefti və digər sərəvətləri ilə deyil, həm də mədəniyyəti ilə maraqlıdır.

Ötən illərin mədəniyyət hadisələrinə nəzər saldıqca fərəhli hissələr keçirirsən. Bununla belə, milli mədəniyyətimizin tərəqqisi və təbliği yolunda həyata keçirəcəyimiz daha möhtəşəm işlər qarşıdadır. Ona arxayın ki, dövlətimiz həmişə mənəvi dəyərlərimizin qorunması və daha da zənginləşdirilməsi üçün hər bir vətəndaşa, sənətkara daim himayədarlıq edir.

F.XƏLİLZADƏ, "Azərbaycan"

Bizim mədəniyyətimizlə təkcə özümüz deyil, dünya xalqları da fəxr edirlər

S. Qurbanov adına Musiqili Komediya Teatri

nin mədəniyyətə necə qayğı və həssaslıqla yanaşdığı haqqında maraqlı yazılar dərc edildi. "EKSP-2000" Ümumdünya sergisində Azərbaycan Milli gününün keçirilməsi, Hannover şəhərində Azərbaycan incəsənət ustalarının böyük konserti sənətkarlarımızı yeni şöhrət gətirmişdir. Həmin sergide dünyanın 174 ölkəsi və 34 beynəlxalq təşkilat təmsil olunmuşdu. Bu tədbirdə bir daha sübut olundu ki, Azərbaycan xalqı qədim tarixi və mədəniyyəti ilə bağlı olaraq bəşər sivilizasiyasına çox böyük töhfə vermişdir.

Ötən illər ərzində dünyanın ən müxtəlif meridianlarında Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti günləri, sənət ustalarımızın xarici ölkələrə qastrol səfərləri uğurla keçmişdir. Bu səfərlər zamanı tamaşaçılar bir tərəfdən bizim konsert proqramlarımızın heyretə gətirdilərsə, digər tərəfdən də müxtəlif mövzulu təsviri sənət, xalça və təbii zəmin nümunələrinə dərin maraqla göstərirdilər. Azərbaycan musiqisinin, baletinin, təsviri sənət və teatr sənətinin, xalq yaradıcılığı nümunələrinin şöhrəti Çindən Nikaraquaya, Kambocadan Amerikaya qədər ölkələri doluşmaqdadır.

Baş il ərzində Azərbaycan mədəniyyəti günləri keçirilən ölkələri sadalasaq, ürəkaçan bir mənzərənin şahidi olarıq. Milli mədəniyyətimiz və incəsənət nü-

Ölkələr arasında mədəniyyət əlaqələrinin yaradılmasında və inkişaf etdirilməsində də mühüm addımlar atılmışdır. Respublika Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən 32 ölkə ilə dövlətlərarası müqavilə, saziş və çoxsaylı idarələrarası protokol və sənədlər imzalanmışdır. Dünyanın bir sıra ölkələri Azərbaycanla mədəni əlaqələr qurmağa maraqlı olmuşlar.

Mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin yaradıcılıq axtarışlarına imkan yaratmaq ölkə rəhbərinin

ğı ilə əhatə olunurlar. Ölkənin müəyyən mənada maliyyə çətinlikləri ilə üz-üzə durduğu vaxtlarda da sənət ustalarına, elm xadimlərinə qayğı göstərilir. Son beş ildə milli mədəniyyətimizin və elmimizin inkişafına istedad və fəaliyyətini həsr edən yüzdən çox sənətçi və elm adamı ölkə başçısı tərəfindən təsis edilmiş ömürlük xüsusi təqaüdə layiq görülmüşdür. İstedadları ilə fərqlənən, öz əməyini milli və mədəniyyət xəzinəmizin inkişafına sərf edən

şəxsləri milli mədəniyyətimizi yaşadıığımız yeni əsrdə inkişaf etdirmək səadəti qismət olmaqdadır.

Azərbaycanda muzey işi-

samblının, balet artistlərinin, kamera orkestrinin, Akademik Opera və Balet Teatrının simfonik orkestrinin, Musiqili Komediya Teatrının simfonik orkestrinin əməkdaşlarının dörd-beş dəfə artırılması bu sahədə çalışanlara böyük sevinc bəxş etmişdir. Teatr sahəsində fəaliyyət göstərən aktyor, rejissor və digər sənət adamlarının prezidentin I, II, III dərəcəli mükafatları ilə təqdim edilməsi və ümumilikdə mədəniyyət işçilərinin əməkdaşlarının 50 faiz artırılması da insanlarda ruh yüksəkliyi yaratmışdır. Bu, ilk növbədə yaradıcı əməyə verilən qiymətdir.

Son illər ərzində ölkədə keçirilən müxtəlif müsabiqələr, mahnı bayramları neçə-neçə istedadın üzə çıxmasına səbəb olmuşdur. Bu müsabiqələrdə uğur qazanan gənclərə göstərilən sonsuz qayğı və diqqət Azərbaycanın inamı sabahı deməkdir. Prezident tərəfindən təsis edilmiş "Qızıl kitab" adlı düşən və hər biri xüsusi təqaüdə layiq görülmüş gənc sənətkarlara milli mədəniyyətimizi yaşadıığımız yeni əsrdə inkişaf etdirmək səadəti qismət olmaqdadır.

Azərbaycanda muzey işi inkişafı da indiki ölkə başçısının adı ilə bağlıdır. Görkəmli şəxsiyyətlərin xatirə muzeylərinin yaradılması həmişə diqqət mərkəzində durub. Ötən beş ildə Azərbaycan dramaturgiyasının görkəmli nümayəndəsi Hüseyn Cavidin ev-muzeyi həm Bakıda, həm də Naxçıvanda açıldı. Eləcə də dünya şöhrətli musiqiçilər Rostropoviçlərin ev-muze-

lərində bir sıra tarix-diyarşünaslıq muzeyləri fəaliyyət göstərir. Bu muzeylərin də daim yaşaması üçün həmişə dövlət tərəfindən xüsusi diqqət göstərilir. Ermənistanın ölkəmizə təcavüzü nəticəsində işğal olunmuş ərazilərimizdə məhv edilmiş mədəni sərəvətlərimizlə bağlı dövlət tərəfindən lazımı sənədlər hazırlanmış, bu məsələ ilə əlaqədar bir sıra beynəlxalq təşkilatlara, o cümlədən YUNESKO-ya, Beynəlxalq Muzeylər Şurasına, bütün ölkələrin mədəniyyət nazirliklərinə müraciət edilmişdir. Beynəlxalq toplantılarda bu mövzuda aparılan prinsiplər çıxışlar, tədbirlər bu gün də davam etdirilməkdədir.

Kitabxanalarımızın beynəlxalq əlaqələri də xeyli inkişaf etmişdir. 2000-ci ildə M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında Avrasiya Fondunun maliyyə yardımı ilə "Internet zali" təşkil olunmuş və beynəlxalq kompüter şəbəkəsi yaradılmışdır. Dövlət başçımız bu kitabxananın fəaliyyəti və problemləri ilə daim maraqlanaraq bir neçə dəfə kitabxanada olmuş, öz şəxsi kitabxanasından 300-dən artıq qiymətli ədəbiyyatı bu xəzinəyə bağışlamışdır. Ölkə başçısının bu təşəbbüsü yeni bir ənənənin əsasını qoymuşdur. Ziyalılar, yazıçılar, alimlər və digər müəlliflər kitabxanaya çoxlu sayda kitab bağışlamışlar.

Respublikamızın bir sıra şəhər və rayon mərkəzi kitabxanalarında da regional informasiya mərkəzlərinin yaradılmasına başlanmışdır. Gəncə, Əli Bayramlı, Şəki, Lənkəran şəhər, Şamaxı, Bər-

salınmışdır.

Respublikamız müstəqillik əldə etdikdən sonra hər sahədə olduğu kimi, mədəniyyətdə də yeni islahatların həyata keçirilməsi zərurəti yaranmışdır. Bu islahatların bariz nümunəsi kimi ölkə rəhbərinin müvafiq fərmanları ilə Azərbaycan Tarix və Mədəniyyət Abidələrinin Mühafizəsi və Bərpası Komitəsinin və "Azarkinovideo" İstehsalat Birliyinin bütövlüklə, Azərbaycan Mətbuat və İnformasiya Nazirliyinin isə bir sıra funksiyalarının Mədəniyyət Nazirliyinin strukturunda birləşdirilməsi yeni fəaliyyət sahələri açmış, bu sahələrin inkişafında da əsl dönüş yaratmışdır.

Azərbaycan Milli Kinematografiyasının inkişafında da müəyyən dönüş duyulmuşdur. Bu, faktıdır ki, milli kinematografiyanın tərəqqisi birbaşa dövlət başçısının adı ilə bağlıdır.

2001-ci ilin aprel ayında kino sahəsinin məhz Mədəniyyət Nazirliyinin tərkibinə verilməsi milli kinomuzda yeni mərhələ oldu. Bu sahədə yaranmış neqativ meyillərin qarşısı alınmağa başladı. 2002-ci ildə bir neçə filmi istehsal başa çatdırıldı. Kinosevərlər, nəhayət ki, "Ovsunçu", "Hacı Qara", "Güllənmə təxirə salınır" bədii filmlərini, balacalar isə "Cavanşir", "Torpaq" cizgi filmlərinə tamaşa etmək imkanı qazandı. İstehsalatda isə yeni kino layihələrinin hazırlığı gedir.

Video sahəsində də müəyyən tədbirlər həyata keçirilmişdir. "Pirlər" in inhisarında saxlanan milli kinofilmlərimiz artıq onların əsl sahibi olan "Azərbaycanfilm" tərəfindən böyük tirajla buraxılan

A. Şaiq adına Dövlət Kukla Teatri

H. Cavidin ev-muzeyi